नायक्स ट्युटोरिअल्स

Way to Excellence

Year: 2024-2025
वर्ग : १० वी (SSC)

नमुना प्रश्नपत्रिका – २
संस्कृत – ५०

पूर्णाङ्काः : ४०
समय : २ होराः

प्रथमः विभागः- सुगमसंस्कृतम्
(०६ अङ्काः)

Q.1 अ) चित्रं दृष्ट्वा नामानि लिखत।(५ तः४) (३)

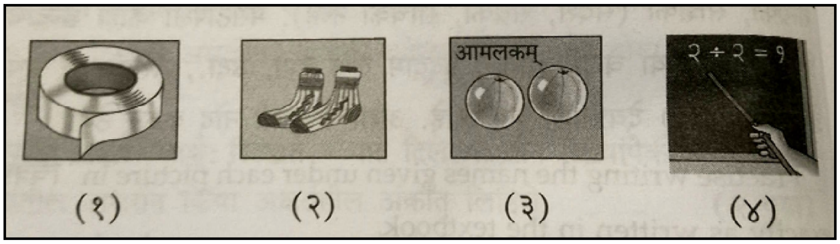

आ) सङ्ख्याः अक्षरैः /अङ्क लिखत । (३ तः२) (२)

१) ७३ २) एकोनसप्ततिः ३) ३५

इ) समय-स्तम्भमेलनं कुरुत। (१)

अ		आ
१.	नवोन-दशवादनम्	१०.४५
२.	सार्ध-दशवादनम्	९ .५१
		१० .३०

द्वितीय विभागः- गद्यम्
(१४ अङ्काः)

Q.2 अ) गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत।

१) अवबोधनम् : (३ तः २) (२)

(क) उचितं कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत।
पृथुनृपस्य प्रजाजनाः सन्तुष्टाः अभवन् यतः......।
(अ) ते प्रभूतं धान्यम् अलभन्त।।
(ब) ते प्रभूतं सुवर्णम् अलभन्त ।

(ख) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत ?
क्षेत्रे जनाः किम् अवपन् ?

(ग) अमरकोषात् शब्दं योजयित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।
एषः कल्याणकारी नृपः जनसेवाव्रती अभवत् ।

२) शब्दज्ञानम् : (३ तः २) (२)

(क) गद्यांशात् २ पूर्वकालवाचक-धातुसाधित-ल्यबन्त-अव्यये चित्वा लिखत।
(ख) गद्यांशात् विशेषण-विशेष्ययोःमिलन कुरुत।

अ	आ
१. अर्वरतमाम्	बीजानाम्
२. विविधप्रकारकाणां	वृक्षेभ्यः
	भूमिम्

Nayak's Tutorials
An ISO 9001 : 2015 Certified Institution

(ग) लकारं लिखत।
पृथुवैन्यः बीजानां संस्करणं कृत्वा वपनम् <u>अकरोत्।</u>

आ) १) अवबोधनम् (३ तः २) (२)

(क) उचितं कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत।
शृगालः मृगं सस्यपूर्णक्षेत्रं दर्शयति यतः ------------ ।
(अ) शृगालः मृगस्य हितकामः सुहृद्।
(ब) शृगालस्य स्वार्थहेतुः आसीत्।

(ख) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत।
क्षुद्रबुद्धिः कुत्र निभृतं स्थितः?

(ग) अमरकोषात् शब्दं योजयित्वा वाक्यं पुनर्लिखत।
<u>मृगः</u> पाशैः बद्धः।

२) जालरेखाचित्रं पूरयत। (२)

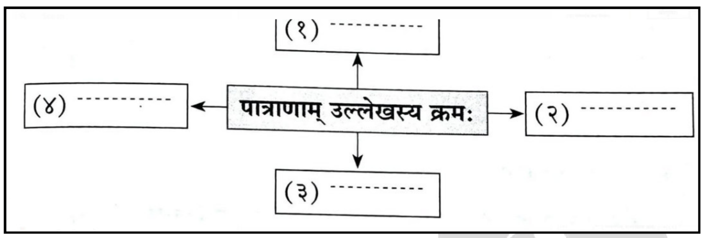

इ) गद्यांशं पठित्वा माध्यमभाषया सरलार्थं लिखत (२ तः १) (४)

१.वैखानस : (राजानम् अवरुध्य) रहजन् ! आश्रममृगोऽयं, न हन्तव्यः, न हन्तव्यः । आशु प्रतिसंहर सायकम् ।
राज्ञां शस्त्रम् आर्तत्राणाय भवति न तु अनागसि प्रहर्तुम् ।

दुष्यन्त : प्रतिसंहृत एषः सायकः । (यथोक्तं करोति)

२. श्रोतवृंद : - नदीपूजनम् ? किमर्थं नदीपूजनम् ?

कीर्तनकार :- नदी खलु जीवनदायिनी । अतः अस्मिन्नवसरे कृतज्ञतां प्रदर्शयितुं जनाः जले दीपदानं कुर्वन्ति
द्रोणे दीप प्रज्वाल्य नदीजले समर्पयन्ति ।

ई) माध्यमभाषया उत्तरं लिखत। (२)
१. शुक्रस्य कपटं विशदीकुरुत।
२. शङ्करेण संन्यासार्थ कथम् अनुमतिः लब्धा?

द्वितीय विभागः- पद्यम् (१०)

Q.3 अ) १) पद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत। (४)

यथा चतुर्भिः कनकं परीक्ष्यते निघर्षणच्छेदनतापताडनैः ।
तथा चतुर्भिः पुरुषः परीक्ष्यते श्रुतेन शीलेन गुणेन कर्मणा ।

यत्र विद्वज्जनो नास्ति श्लाघ्यस्तत्राल्पधीरपि ।
निरस्तपादपे देशे एरण्डोऽपि द्रुमाते ।।
उत्तमो नातिवक्ता स्यादधमो बहु भाषते।
सुवर्णे न ध्वनिस्तादृग्यादृक्कांस्ये प्रजायते ॥

Nayak's Tutorials
Way to Excellence
ISO 9001 : 2015 Certified Institution
IX, X - ICSE | CBSE | SSC NEET-UG, IIT-JEE, MHT-CET Commerce - XI - XII | CA Foundation | UG Courses

(क) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत।

कनकपरीक्षा कथं भवति? *(मार्च '२०)*

(ख) विशेषण-विशेष्य-मेलनं कुरुत।

अ	आ
(१) अतिवक्ता	अल्पधीः
(२) श्लाघ्यः	विद्वज्जनः
	अधमः

(ग) जालरेखाचित्रं पूरयत।

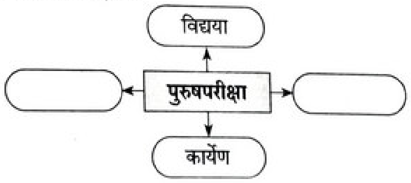

(घ) पद्यांशात् २ पूर्वकालवाचक-धातुसाधित-ल्यबन्त-अव्यये चित्वा लिखत।

(च) पूर्वपदं/उत्तरपदं लिखत।

(१) एरण्डोऽपि = ------ + अपि (२) नातिवक्ता = न + ------।

आ) पद्ये शुध्दे पर्णे च लिखत (३ तः २) (४)

१. अयं न भक्तो न च पूजको वा
घण्टां स्वयं नादयते तथापि ।
धनं जनेभ्यः किल याचतेऽयं
न याचको वा न च निर्धनो वा ।

२. रामाभिषेके जलमाहरन्त्या
हस्तात् सृतो हेमघटो युवत्याः ।
सोपानमार्गेण करोति शब्द
ठंवं वं ठं ठठं ठठं ठः ।।

३. कं संजघान कृष्णः
का शीतलवाहिनी गङ्गा ।
के दारपोषणरताः
कं बलवन्तं न बाधते शीतम् ।।

इ) माध्यमभाषया सरलार्थं लिखत। (२)

१. वाल्मीकिव्यासबाणाद्याः प्राचीनाः कविपण्डिताः।
तान् शिक्षयन्ति सततं ये सदा वाचने रताः।।

२. शीलं सद्गुणसम्पत्तिः ज्ञानं विज्ञानमेव च।
उत्साहो वर्धते येन वाचनं तद् हितावहम्

चतुर्थ विभागः- भाषाभ्यासः (१०)

Q.४ अ)पृथक्करणम् (२)

नाम	सर्वनाम

(के, भानुः, आवाहम्, नद्यः, देवः)

Nayak's Tutorials
Way to Excellence
An ISO 9001 : 2015 Certified Institution
IX, X - ICSE | CBSE | SSC NEET-UG, IIT-JEE, MHT-CET | Commerce - XI - XII | CA Foundation | UG Courses

क्रियापदम्	धातुसाधित- विशेषणम्

(बध्दः, अस्तु, कृतवान्, छिन्धि, पलायितः)

आ) निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत। (४ तः २) (४)

१. सङ्ख्या/क्रम/ आवृतिवाचकस्य योग्यं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत (२)

क) ....वेदाः वर्तन्ते (चत्वारि/चत्वारः)
ख) श्रीकृष्णः देवस्याः.....अपत्यम्।(अष्टमम्/अष्ट)
ग) अहम् एकं पाठं.......सम्यक् पठामि। (द्विवारं/द्वौ)

२. समासविग्रहाणां समासनामभिः सह मेलनं कुरुत। (२)

समास विग्रहः	समासनाम
१. पर्वते तिष्ठति इति	कर्मधारयः।
२. महान् पुरुषः	इतरेतरद्वन्द्व।
३. हंसः च काकः च	षष्ठी-तत्पुरुष।
४. वृक्षस्य शाखा	उपपद - तत्पुरुष।
५. दिने दिने	बहुव्रीहिः।
६. आर्द्रं पृष्ठं येषां ते	अव्ययीभावः।

३. समानार्थकशब्दान्/विरुध्दार्थकशब्दान् लिखत। (२)

क) दन्तिनः X......... ख) विश्वम् =..........

ग) बध्दः X......... घ) नामधेयम् =..........

४.योग्य पर्याय चुनत। (२)

क) तादृशं लभते फलम् (कर्तृवाच्यम्/कर्तृवाच्यम्)
ख) अवतरतु........। (भवान्/त्वम्)
ग) ......सूर्ये, खगाः निवर्तन्ते(अस्तङगतः/अस्तङगते)

इ) विशिष्टविभक्तेः उपयोग कृत्वा वाक्यनिर्माणं कुरुत। (४ तः २) (२)

१) स्निह
२) अलम
३) गम्-गच्छ
४) कृते

Nayak's Tutorials Way to Excellence An ISO 9001 : 2015 Certified Institution VIII, IX, X - ICSE | SSC, NEET-UG, IIT-JEE, MHT-CET | Commerce - XI - XII | CA Foundation | UG Courses